

Đề bài:

Nói về nội dung và tác dụng của văn chương, trong truyện ngắn *Đời thừa* Nam Cao viết: “Một tác phẩm thật giá trị phải chứa đựng một cái gì lớn lao, mạnh mẽ, vừa đau đớn, lại vừa phấn khởi. Nó ca tụng lòng thương, tình bác ái, sự công bình nó làm cho người gần người hơn”. Em hiểu ý kiến trên như thế nào? Qua những tác phẩm của Nam Cao em hãy chứng minh rằng: Nam Cao đã cố gắng sáng tạo được những tác phẩm văn chương có giá trị như ông từng mơ ước.

Bài làm

Đời thừa là một truyện ngắn. Nhưng truyện ngắn này lại chứa đựng những tư tưởng nghệ thuật quan trọng của Nam Cao. Trong đó có một “tuyên ngôn” của ông về nội dung và tác dụng của văn chương: “Một tác phẩm thật giá trị... phải chứa đựng một cái gì lớn lao, mạnh mẽ, vừa đau đớn, lại vừa phấn khởi. Nó ca tụng lòng thương, tình bác ái, sự công bình... nó làm cho người gần người hơn”. Đây là một ý kiến đúng và chính vì vậy Nam Cao đã cố gắng sáng tạo được những tác phẩm văn chương có giá trị như ông từng mơ ước.

Thật vậy, trước hết chúng ta nên hiểu: thế nào là một tác phẩm thật giá trị? Như nhà văn đã viết: “nó phải chứa đựng một cái gì lớn lao, mạnh mẽ, vừa đau đớn lại vừa phấn khởi”. Có nghĩa là một tác phẩm phải tái hiện được một hiện thực cuộc sống, phải miêu tả hết sức chân thực tình cảm, đời sống của nhân dân, xã hội lúc bấy giờ. Đó là một hiện thực đầy bi thương, nhưng không tuyệt vọng. Sống trong cái xã hội 1930 – 1945, Nam Cao ngày càng nhận rõ tính chất tàn bạo, bất công của xã hội thực dân phong kiến. Do đó trong ông ngày càng nảy sinh tâm trạng bất hòa sâu sắc đối với xã hội đó và ngày càng mang nặng nỗi đau của người trí thức không được sống như mình mong muốn. Đặc điểm này đã ảnh hưởng đến các tác phẩm của ông, ông mong muốn một cái gì tươi đẹp hơn. Chính vì vậy, ông đã cho rằng một tác phẩm phải “ca tụng lòng thương, tình bác ái, sự công bình...”.

Mặt khác, Nam Cao cho rằng một tác phẩm có giá trị phải là những tác phẩm có tác dụng sâu sắc tới độc giả, là làm cho người xứng đáng với con người và đọc xong phải cảm thấy gần gũi, yêu thương, cảm thông với con người hơn. Tóm lại phải là một tác phẩm có nội dung nhân đạo sâu sắc. Chính vì vậy, các truyện ngắn *Trăng sáng*, *Đời thừa*, *Chí Phèo* được xem như những tác phẩm văn chương có giá trị mà ông từng mơ ước. Qua nhân vật Điền trong tác phẩm *Trăng sáng*, Nam Cao đã chỉ ra một cuộc sống bế tắc, luẩn quẩn của những người tiểu tư sản trí thức, chỉ ra được những mặt tiêu cực của họ: Điền phải sống trong cảnh túng thiếu, phải lo ăn từng bữa. Trong cảnh túng thiếu này, Điền luôn tự trách mình không giúp được gì cho gia đình mà trở thành gánh nặng. Điền luôn cảm thấy mình ích kỉ dù rằng Điền ra sức tiết kiệm và lao động kiếm tiền. Điền yêu văn chương, khao khát trở thành văn sĩ, anh luôn luôn khát khao cuộc sống an nhàn, những tình cảm thơ mộng, chán cảnh tâm thường thô thiển. Đã có lúc Điền dùng cái đẹp của nghệ thuật để che phủ lên những cái xấu xa trong cuộc sống hiện tại. Nhưng thực tế phũ phàng, bản chất nhân đạo trong anh đã giúp Điền nhận ra được rằng một tác phẩm đích thực phải phản ánh chân thực thân phận nghèo khổ, buồn thảm. “Chao ôi! Nghệ thuật không cần phải là ánh trăng lừa dối... Điền chẳng cần trốn tránh. Điền cứ đứng trong lao khổ, mở hồn ra, đón lấy tất cả vang động của cuộc đời...”, qua nhân vật Điền, Nam Cao giúp chúng ta hiểu hơn về con người, trân trọng hơn tài năng và

tâm lòng của Nam Cao. Cũng như Điền, ở nhân vật Hộ trong *Đời thừa*, ngòi bút của Nam Cao đã sáng tạo nên một nhân vật văn sĩ rất thành công. Đó là một con người say mê văn chương, khát khao sự nổi tiếng và bất tử, vừa chủ quan kiêu ngạo, vừa dễ bi quan, thiếu tự tin, cũng có thể rất dễ bốc đồng, nhưng trước sau đó cũng là con người nhạy cảm, giàu lòng nhân ái. Nhân vật Hộ có phần nào đó là bóng dáng của tác giả và qua đó Nam Cao muốn đặt và giải quyết một vấn đề tư tưởng: bi kịch tinh thần của con người có ý thức về một cuộc sống cao đẹp nhưng đã bị nhấn sâu, nghiền nát trong cái môi trường xã hội đối nghịch với nó.

Tóm lại, Nam Cao đã phản ánh chân thực, xúc động thân phận nghèo cực, buồn thảm của người trí thức nghèo trong hoàn cảnh ngột ngạt, bế tắc của một xã hội đang trượt nhanh xuống vực thẳm khủng hoảng nhưng họ lại là những người muốn phát triển tài năng, sống bằng tình thương và những khát vọng tốt đẹp, lành mạnh. Cuộc sống con người trong tác phẩm của Nam Cao dù có tăm tối nhưng cái khát vọng về một cuộc sống tốt đẹp, nhân hậu vẫn khi thì le lói, khi thì rạng rỡ tràn ngập trong tâm hồn họ. Thật là những tác phẩm tràn đầy tính nhân đạo.

Tuy nhiên để hoàn thiện một tác phẩm có giá trị. Nam Cao thật gắn bó thiết tha, quan tâm sâu sắc đến số phận của những người nghèo khổ, bị áp bức, đặc biệt là những người nông dân ở quê hương ông. Chính đây là cái gốc nhân đạo sâu sắc của ngòi bút Nam Cao, thể hiện đậm đà, xúc động qua truyện ngắn *Một đám cưới*. Tác phẩm tái hiện lại một cảnh đời đắng cay, chua xót của những người nông dân nghèo khổ. Họ tổ chức ngày cưới, ngày vui hạnh phúc của tuổi trẻ mà “như một gia đình xảm lẳng lẳng dật dứ nhau đi tìm chỗ ngủ”. Tác phẩm toát ra một tình thương thấm thía của nhà văn đối với kiếp người đau khổ.

Đọc xong ba tác phẩm này của Nam Cao, chúng ta cảm thấy gần gũi, yêu thương và cảm thông với các nhân vật của ông nói riêng và với con người nói chung. Hộ – một nhân vật giàu tâm trạng, rất chân thực cứ “ám ảnh” mãi độc giả. Qua nhân vật Điền, chúng ta hiểu hơn con người nhà văn, trân trọng hơn tài năng và tấm lòng của Nam Cao. Còn Dàn để lại trong ta một lòng thương vô bờ... Các câu văn như thấm đẫm nước mắt của tác giả.

Nam Cao đã thành công rực rỡ trong việc khắc họa những hình tượng điển hình của người trí thức nghèo (là những con người tốt đẹp) bị đẩy vào hoàn cảnh cùng cực vẫn tiếp tục vươn lên để chiến thắng hoàn cảnh, người nông dân có cuộc sống và hoàn cảnh cùng cực nhưng vẫn lấp lánh ánh sáng của lương tri. Do đó, những sáng tác của Nam Cao là một bức tranh chân thực về xã hội đương thời và tràn đầy tinh thần nhân đạo cao cả. Đồng thời qua những sáng tác này làm cho độc giả phải tự suy nghĩ về bản thân mình mà từ đó cảm thấy mình hòa nhập vào cộng đồng dân tộc, gắn bó với con người hơn.